

Előfizetési árak
 egész évre 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések másrakalt árak szerint.
 A lap megjelenik minden o-
 tórtőkön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 ha a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: István-utca 9.
 ha a lap anyagi részét illető köz-
 lemények es előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadóhivatalos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

Alakítsunk szabadelvü kört.

I.

Az „Ujpesti polgári kaszinó“ hal-
 doklik. A katasztrófa kikerülhetetlen. A
 lélekharang kötelét már is kezükben
 szorongatják a végrehajtók.

Harminczkilenc orvos gyült össze
 mult vasárnap tanácskozára a beteg
 szobájában, de életmentő szert egyik
 sem tudott közölni javasolni.

Az eltűnt erők: a kilépett, szétreb-
 bent tagok visszaszerzése-, az adósságok
 törlesztése: a test, a meglévő vagyon
 érintése nélkül lehetetlen.

E szomorú tényt megjövendőtük
 már régen, a mennyiben határozottan
 kijelentettük a „Polgári kör“ és a „Kaszi-
 nó“ fuziója előtt, hogy „nem telik
 bele egy év és Ujpesten nem lesz se
 „Polgári kör“, se „Kaszinó.“

Ugy lett!

Nem akarunk mindazon kifakadá-
 sokra reflektálni, melyek az „Ujpesti
 polgári kaszinó“ siratóinak az ajkáról
 elhangzanak, s a melyek között a leg-
 alaptalanabb az, a mely a kör utolsó
 vezetőségét, elnökségét tehetetlenség-
 gel vádolja, mert azt a testet, a melybe
 a rák fenéje befészkelte magát: megmen-
 teni se pénz, se véráldozattal nem
 lehet.

Nem akarunk mindazon okok zá-
 folatába bocsátkozni, a melyeket az „Uj-
 pesti polgári kaszinó“ halálos betegség-
 ének az előidézőiként felsorolnak s a
 melyek között a leggyöngébb az, a mely a
 tagdíjak felemelését tolja előtérbe, mert
 a tagdíjfelemelés már csak fájdalom-
 csillapító befecskendezés, élethosszab-
 bitó aetherinjecció-számba ment.

Rá akarunk azonban a valódi okra
 mutatni s ez nekünk, kik a „Polgári

kör“ bölesójénél állottunk; kik az ere-
 deti alapszabályok kidolgozásában je-
 lentékeny részt vettünk: kötelességünk!

Miért alakítottuk meg az „Ujpesti
 polgári kör“-t?

Azért, hogy azt az uralkodó rend-
 szeret, a mely hatvan éven át ugyszólván
 semmit sem tett a község modern fejlő-
 dése és haladása érdekében megrefor-
 máljuk; azért, hogy azt az előjáróságot,
 a melynek nem volt egyetlenegy egész-
 séges eszméje, nem volt mások eszméi-
 nek kivételére ereje és erélye, a mely
 csak kártya és egyéb szenvedélyeinek
 élt; a nyeregből, a község házából, a pol-
 gárok segítségével kimozdítsuk.

Ez sikerült!

Ujpest község házába új emberek, új
 szellem költözött be s hogy Ujpest alig
 másfél évtized alatt óriási haladást tőn,
 hogy előnyére fejlődött: nem tagadhatja
 senki sem!

Az „Ujpesti polgári kör“ azonban
 megmaradt a réginek; az „Ujpesti pol-
 gári kör“ a sikerrel elért cél helyett
 nem tűzött ki maga elé új célt: tovább
 élősködött sikerének morzsáiból s a
 morzsák nemesak hogy elegendő táplá-
 lékot nem nyújtottak számára: ellenke-
 zőleg nagy mértékben hozzájárultak ah-
 hoz, hogy a test elgyengült, a vére meg-
 romlott s a halált okozó csirák kifej-
 lődtek a szervezetében.

Az „Ujpesti polgári kör“ alapszabá-
 lyáiból, abban a pillanatban, a midőn a
 régi rendszert sikerült megbuktatni,
 vagy legalább akkor, a midőn a „Kaszi-
 nó“-val fuzionált, ki kellett volna a köz-
 ségi ügyek tárgyalását, megvitatását, a
 községi politikát hagyni s helyette a
 társadalmi osztályok összeolvasztását,
 egyetértését, szabadelvü irányban való

művelést kellett volna új czélul ki-
 tűzni.

Csak így lehetett volna a régi „Pol-
 gári Kör“, csak így lehetett volna az
 újabb „Polgári Kaszinó“ továbbra is
 életben és erőteljesen fenntartani, mert
 a társadalmi életnek egy olyan központ-
 jába, amely közös czélok elérhetéseért
 létezik, amely a műveltség s a valódi
 testvériség szellemében élénken és tapin-
 tatosan működik: mindenki szívesen el-
 látogat, mindenki örömet lép be tagul.

Ma már perze a Polgári Kaszinót ez
 sem menti meg. Fenntartásához s adós-
 ságainak rendes törlesztéséhez legalább
 300 fizető tagra volna szüksége: ezt
 pedig a „Polgári kör“ zászlaja alá nem
 fogja mai napság, a mai viszonyok kö-
 zött összetoborzani senki.

Szomorú a dolog, de igaz!

Nem tartjuk életre valónak azt az
 eszmét sem, amelyet itt-ott felvetettek:
 az „Uri Kaszinó“ létesítését. Az „Uri
 Kaszinó“ fenntartására nincs Ujpesten
 elegendő vagyonilag is uri módon szitu-
 ált ur egyrészt, másrészt pedig az „Uri
 Kaszinó“ egy olyan külön testület a
 melyre Ujpesten szükség nincsen, a
 mely községünkben a társadalmi válaszfalakat
 nem hogy lerombolná, ellenke-
 zőleg egygyel szaporítaná, erősbitené és
 ennek minden irányban káros és vesze-
 delmes következményei lehetnének.

Szükséges azonban egy szabadelvü
 körnek a megalakítása, amelyben ur és
 polgár, egyesült erővel fáradozhatnak a
 szabadelvü eszmék megvalósításán; a
 melyben ur és polgár nemesen szóra-
 kozva és tovább művelődve egymást
 azon uton támogatná, a mely ut a tőkély
 felé: a valódi szabadság, egyenlőség és
 testvériség vagyis az Isten felé vezet!

Hogy a szabadelvü kör pártszinezet-

TÁRCZA.

Margit.

— Eletep. —

Sz . . . 187* június 6-án.

Ugy-e apuskám, ezt én viszem, ez a
 mama arczképe, ez az enyém? — eszegette
 kiesi leányom, — kezében tartva Margit
 aranyrámás arczképét. Aztán odaszoritotta
 piroszposztag arczához, piezi ajakát össze-
 csuesorította, esattantott, czuppantott, úgy
 esókolta az üveglapot, miközben göndör
 szőke fürtjei elborították a képet, arczot s
 úgy rezgett, esilengelt, mint a gyöngyvirág,
 melyet játszva himbál a májusi szellő. Es
 én néztem elmerengve e gyönyört, majd
 szememben könyvek jelentek meg s futottak
 végig arczomon. Irénke aranyrámás képére:
 Margitra.

Irénke ijedten tekintett fel reám, feltérdelt
 ölembe, megsimogatta puha kaesóival bána-
 tos arczomat. Aztán kér, czirogat, hogy ne
 sirjak, ne könnyezzek: majd előjön még a
 mama. Addig pedig csak őt, egyedül őt
 szeressem.

En edes szép kis leányom. De szép, de
 búvós-bájós szép voltál akkor is.

Az ablak alatt kocsizőrejj hallatszik. Be-
 jön két kocsisféle ember, kiviszik a nagy
 lezárt ládát a kocsira, a többi tetejére s aztán
 elindul vele oda a színház udvarába, hol
 már utrakészen állt a karaván nyolcz könnyű
 kocsit, öt bagázsias ezökmökkel. Felülünk
 a szagos szénaülésbe. Irénke ölembe s elin-
 dul a menet. Az első kocsikban ülnek a
 primadonna meg a mamája, szembe vele a
 fitos orru komikus. A többiekben naivák,
 lyrikusok, hősök és apák, végezetül két
 kocsin csupa kórista meg zenész. Egyik
 szivaroz, másik esibukból pipál, harmadik
 fütyül vagy kulaesből iszik. Csupa jókedv,
 tréfa az egész társaság. Olyan boldog ez a
 kis sereg, mintha egy egész világ kincsét
 vinné magával, pedig de kevés, de nagyon
 kevés pénz jutott egynek-egynek. De hát
 Istenem, minek is ott a pénz, ott az ifjuság,
 az arany ifjúkor, pótol és feledtet az mindent!

Hosszu jegenyesorok között értünk ki a
 város határából s csakhamar előttünk terül
 el a nagy homoksvatag. — A nap mind
 feljebb-feljebb emelkedik az égboltozaton s
 délfelé már oly forrón sütött az istenadta
 nap, hogy szinte belekábultunk a nagy
 forróságba. Az ég tiszta kék, sehol egy
 parányi felhő nem mutatkozik, egy parányi
 szellő nem lengedez, szinte fáj a szemnek
 beletekinteni a rezgő délibádba. Nincs már
 dal, tréfa, kaczagás, a nagy forróság ellan-

kaszt embert, állatot egyaránt. A lovak
 meg-megállnak, esülőkgig tapossák az égő
 homokot s a kocsit kereke mély barázdát
 vág maga után.

Sehol faárnyék. Olyan a tájék, mint egy
 letarolt erdő, egy végtelen messzeség, való-
 ságos homoktenger, melynek határát szem
 nem látja sehol.

Erősen nyugovóra állt már az idő, mire
 a nagykörösi határt elértük. Messzire kilát-
 szik a kálvinista templom tornyának aranyos
 esillaga. Ide esillog, a mint a nyugovó nap
 bíbor sugarával megaranyozza az öles buzo-
 gányt, mely mint a betlehemi esillag vezet
 bennünket az ígért földjére.

Jobb és balfelől a buzaföldeken rakják
 kövébe a sárga kalászatokat. Jó termés volt.
 Amott odább készülődnek hazafelé. Nem
 messze előttünk halad egy telt kocsit erősen
 megakva buzakévékkel. Tetején a kocsis-
 nak csak a kalapja látszik, meg az ostornyél.
 A kocsit után mennek a legények, leányok,
 ide hallatszik énekük, mely oly andalítón,
 oly édesen hat lelkekre, mintha most is
 hallanám:

Cserebogár, sárga cserebogár,

Nem kérdelem én, mikor lesz nyár?

Azt sem kérdelem: sokáig várlek-e,

Csak azt mondd meg — rózsámé lesz-e?!

Soha, soha! suttogja szivem, soha! Irénke
 elalszik az ölemben, a kocsit tovább döcög-

tel avagy pártszínezet nélkül alakuljon-e meg, arról legközelebb mondjuk el véleményünket.

Addig is ajánljuk az eszmét az illetékes körök és egyének figyelmébe.

Az „Ujpesti polgári kaszinó“ rendkívüli értekezlete.

Az „Ujpesti polgári kaszinó“ tagjai közül összesen 39-en jelentek meg f. hó 7-én d. u. 4 órakor a kaszinó helyiségeiben s miután se az alapszabályok, se a jogtudósok tanácsából nem tudták megállapítani azt: vajjon joga van-e a „Polgári kaszinó“ 25 tagjának az elnök nélkül közgyűlést összehívni vagy nines, *Ullrich Gyula* körelnöksége s *Kanovics Zoltán* korjegyzősége mellett rendkívüli értekezletre alakultak csak s feladatukul annak a kérdésnek a megoldását tüzték ki, miként lehetne a szerencsétlen helyzetből ismét szervezett állapotba jutni?

A szerencsétlen helyzet esetelését *Kanovics Zoltán* vállalta magára s nyíltan kijelenté, hogy a fuzióba vetett remények be nem teljesültek; a viszonyok rosszabbak lettek s bár az utolsó közgyűlés alkalmával megnyugtató szellő lengedezett a kaszinó falai között: egyik foglalás a másikat érte, végre zárgondnokot is kapott a kaszinó, mire az elnökség s a tisztikar leköszönt, s most nines a ki a kört vezesse, a tagdíjakat beszedje, a fizetéseket teljesítse, a leveleket átvegye, felbontsa. — Kéri az értekezletet, jelölje meg azt az utat, a mely a tömkelegből kivezet.

Bánó József szerint e rendkívüli értekezlet nem tehet semmit, mert minden tette szabályellenes. A kibontakozásnak ő csak egyik módját ismeri és ez az: kéressék fel az elnök, hogy ő hívja össze a közgyűlést s a közgyűlés előtt jelentse be akár szóval, akár írásban a lemondását. E kérelmet pedig egy az értekezlet által kiküldendő öttagú bizottság terjessze az elnök elé.

Czipauer János hozzájárul az előtte szóló indítványához s csak a saját álláspontjának igazolásául mondja el a következőket. Sokan azon véleményben vannak, hogy ő idézte elő a mai helyzetet azáltal, hogy követelését por utján és a zárgondnokkal igyekezett bizto-

nek, már elhagyjuk a daloló népet. A felvert por rétegenként hullámszik a buzakeresztek fölött, hűvös szellő frissen levágott széna illatot hoz felénk, míg előttünk a hanyatló nap utolsó sugara vész el a szürke halomfelhők között.

Haladunk, sietünk be Körösre.

Emerről sárgul az ég alja, mind világosabb lesz, mintha kigyuladt volna a föld, haragos vörös színben, mint egy izzó tüzgolyó felbukik a telihold. Már beértünk a szélső utczába. Eppen esti nyolcz órai harangszóra odaérünk a templom előtti térre, a városház elé, hol egy csapat ember várt bennünket. Diákok, leányok, köztük egy-egy asszony vagy urambátyám. Körülfogják szekerünket, hogy ki-ki fogjon magának színész-vendéget éjszakára. Van aztán parolázás, „invitálás“; az örül legjobban, a kinek két vendége is jut.

Istenem, milyen, derék, milyen vendéglátó szives nép volt ez akkor harmincz év előtt! Vajjon olyan-e még, tud-e még úgy örülni a vándor-színésznek, Thália papjának, avagy már ott is csak úgy tekintik azt a szegény népet, mint sok más helyen, hol háromszoros árát követelnék meg rajtuk? Vajjon olyan-e még?

A szinkört ott állítottuk fel a ezifra kertben, sűrűn fákkal körül vett helyen. Hogy jött, hogy tolongott a közönség előadásunkra! Minden es'e zsutolt házuk volt. Vajjon az van-e most is, avagy máris beleuntak a komoly hazafias színművekbe és inkább nézik a frivol operette- és Volks-sengerek gajdolásait?

(Folyt. köv.)

sítani. Mind a kettőre kényszerítve volt. Először azt mondták neki a választmány tagjai, hogy a kaszinó esődbe megy, másodszor pedig, midőn a június 26-iki közgyűlés után 30 napi halasztást adott, azért hogy tőle a követelési alapot elvegyék, e 30 nap alatt egy a régi kaszinót terhelő 2000 koronás követelés erejéig nagy gyorsasággal elmarasztalták a polgári kaszinót. Ő tehát ismétli, hogy kényszerítve volt követelésének s később a bírói egyezségnek a biztosítására. Am reparáltassék a vele szemben elkövetett méltatlan eljárás akár porújítással, akár más uton-módon és ő kész a kaszinó érdekében mindent megtenni, de jogait kijátszani nem hagyja.

Ezek után körelnök felszólítására az értekezlet *Bánó József* indítványát egyhangúlag elfogadta s a bizottságba *Bánó Józsefet*, *Tassy Károlyt*, *Wüszner Henriket*, *Foldes Károlyt* és *Farkas Károlyt* választotta be.

Végül a jegyzőkönyv hitelesítésére *Bachmann József* és *Tessarik András* kéretvén fel, az értekezlet véget ért.

H I R E K.

— **Beniczky főispán jubileuma** a vármegye f. é. október 8-ki közgyűlésén is szóba került, a mikor a főispán elhagyta az elnöki széket. *Beniczky Lajos* alispán szólalt föl, hivatkozva arra az általános szeretetre és tiszteletre, a melylyel a vármegye közönsége a főispán iránt véseletetik, indítványozza, hogy a főispánságának most betöltendő tíz éves fordulóját ünnepeljék meg. *Taly István* konkrét indítványt is tett. Azt javasolta, hogy az ünnepet november 24-én rendkívüli közgyűlés tartásával üljék meg, a mely közgyűlésnek egyéb tárgya ne legyen. A közgyűlés az indítványt elfogadta s a módozatok megállapításával az alispánt bízta meg. A főispán székfoglalásának a tízedik évfordulóját a vármegye tisztviselői is meg akarják ünnepelni s résztvenni abban a jubiláris ünnepben, a melyet november hónapban a szakbeli tisztviselők rendeznek. A részvétel módozatai megállapítására október 12-én, pénteken délelőtt értekezletet tartanak a vármegyháza nagytermében.

— **Pestmegye közgyűlése.** F. é. október hó 8-án vette kezdetét Pest-Pilis Solt-Kiskunvármegye törvényhatósági bizottságának rendes évnegyedés közgyűlése *Beniczky Ferenc* v. b. t. t. elnöke alatt. A napirendnek az alispán évnegyedés jelentésének előterjesztése után, következők valának a közönségünk és közönségünk érdeklő pontjai: *Ivanka Pál* főszolgabírónak azt az indítványát, hogy a megyei adminisztráció egyszerűsítettessék, általános helyesléssel fogadták ugyan, de — mivel ebben az irányban a kormány is foglalkozik tervezettel — a vármegye törvényhatósága be akarja várni azt, a míg a belügyminiszter a kész munkálatot hozzászólás végett leküldi. — *Ujpest* új községének már az előleges átvételénél differenciák merültek fel az építőbizottság és a vállalkozó között. A vállalkozó követelte, hogy a falvastagság mellett a vakolat vastagsága is számítottassék bele. Erre hosszas tárgyalás során az állam-építészeti hivatal előterjesztésére a község belement a szerződés olyan módosításába, hogy a fal vastagsága mellett a vakolat vastagság is beszámítandó. Ezt a szerződés módosítást a község előljárósága a vármegye törvényhatósághoz felterjesztvén, a közgyűlés azt jóváhagyta. — *Rákospalota* község aziránt folyamodott a közgyűléshez, hogy *Rákospalota-Ujfalú* elnevezéssel, magyar államvasuti megállóhelyet létesíthessen s a költségeket községi pénzből fedezhesse. Ehhez a közgyűlés hozzájárult.

A közgyűlés a megyebeli községek ügyeinek, költségvetés és számadásainak elintézése után, október hó 9-én véget ért.

— **A község ház építő-bizottság ülése.** A község ház építő-bizottsága f. é. október hó 13-án d. u. 4 órakor ülést tart, melynek fő-tárgyát a község házi vendéglő bérletére beérkezett ajánlatok felbontása fogja képezni.

— **A gödöllői Erzsébet-szobor helyét** már teljesen elkészítette a korona-uradalom vezetősege. Erre a célra egy kétszáz holdnyi

területet hasítottak ki az erdősegből, a mely folytatása a királyi parknak. Ezt az Erzsébet-ligetet, a melyet pompás parkká alakítottak, árnyas utak keresztezik; a tisztáson pedig egy ügyesen elrendezett óriási faragatlan sziklaesportozat van összeállítva, köröskörül virágos kerttel. — A különböző szint játszó sziklákat *Rudolf* trónörökös görögényi és máramarosi vadászlaka mellől hasították ki, s a kőhegy csuesára egy szobrász kidolgozásában a magyar szent koronát nagyított alakban helyezték el. A sziklaesportozat falába emléktáblát illesztettek, s ezzel szemben helyezik el Erzsébet királynénak életnagyságu szobrát. A szobor két különböző gipszmintáját e hónap 18-án, Gödöllőn, Róma bemutatja a királynak és a szobrot a jövő évi május hó 20-án az egész királyi család jelenlétében leleplezik. Az összeállított óriási sziklaesportozat teteje földdel van borítva s a szent korona körül pompás pálmák, ezirpusok és más exotikus virágok pompáznak.

— **Zárszó az ujpesti műtárlathoz.** Az ujpesti műtárlat, mely mint második, a Közművelődési Kör által rendeztetett, vasárnap lett bezárva.

Általános bírálatunkat legutóbbi számunkban már elmondottuk, s a zárlat után csak megerősítve látjuk annak az igazságát, hogy műértő közönségünk kész áldozattal támogatni oly helyi vállalkozásokat, melyek izlésének megfelelnek és a mellett Ujpest szellemi niveaujának emelésére szolgálnak, de viszont érzéketlen marad és nem támogatja az olyanokat, melyek sem a művészi érzéknek, sem a kulturális missiónak kellő mértékben meg nem felelnek.

Ennek tulajdonítjuk, hogy az ideí tárlat — a rendezők legjobb és díeséretes intencziói ellenére — vajmi esekély érdeklődésben részesült, s az intenzívebb érdeklődők köréből jóval többen hiányoztak, sem mint várható volt. — Oka mindezeknek az, a mit már hangoztattunk, hogy t. i. igen sok selejtes munka bizalmatlaná tette az illetőket, a kis számban levő jobb művekért pedig kevés kivételével oly horribilis árak kívántattak, melyek a legkomolyabb vevőt is elriasztották.

Ezek a művek most, a tárlat berekesztésével, kivétel nélkül vissza is vándoroltak tulajdonosaikhoz, míg ellenben a mérsékeltbb igényű művészek festményei vevőkre találtak.

Az általunk legutóbb közölteken kívül a Közművelődési Kör kisorsolás ezéjából megvette *Bachmann Károly* „*Megyeri tájkép*“-ét, *Thull Odón* „*Olasz utczá*“-ját, *Kayserling Jolán* egy tanulmányfejtét és *Teltsch Edének* „*Oreg asszony*“ szobrát. — *Fényes Adolf* „*Akácok*“ secessziós képeit, — egyikét a jobbáknak ezen genre-ben, dr. *Kálmán Odón*; *Bachmann Károly* „*Krumpli hámozók*“ festményét, *Leiner Samu*; *Barsi Adolf* „*Falusi köz*“ tájtanulmányát, *Sonnenfeld József*; *Hegedűs Richárd* kedves kis munkáját, a „*Bákirálynőt*“, dr. *Feldmann Gyula*; *Szittner Dezső* „*Cigarettázó hölgy*“-ét, *Boldog Kálmán* vette meg, ki *Pállya Carolus*nak egyik legszebb művét „*Obudai tájrészlet*“-ét *Rácz Sándornak* „*R-palotai tájkép*“-ét, és *Egerváry Potemkin Agoston*nak hangulatteljes, finom művei közül a „*Nyári délután*“-ját, a „*Falu mögött*“, a „*Kakas*“, a „*Servián konyhá*“, a „*R-Palota környékén*“ és két „*Tájkép*“ című beeses festményeit szerezte meg.

Egerváry művei a komoly, művészi munkák első sorában foglalnak helyet, melyek a legkényesebb műértők szalonjának is díszül szolgálhatnak. Nagyobbára kisebb kaliberű képeket állított ki, mindegyikén azonban a finom, rutinizott esetkezelés, a kivétel gondossága és a művészi koncepció látszik meg. Tájképei nem hatásadásra számítanak és nem mutatnak soha nem létező dolgokat, hanem a tehetséges megfigyelőre valló situációk helyes megválogatásával mindig hű reproductiói a természetnek. Genre-képei szintugy érdekes művek s az általa kiállított „*Palotai bíró*“ festménye igen beeses munka, mely többszörös vevőre akadt volna. — Ha még hozzá tesszük, hogy nem indokolatlanul túlesigázott árakkal iparkodik műveinek becsét emelni, hanem a viszonyoknak megfelelő mérsékelt igényekkel lép a vevőközönség elé, úgy könnyen magyarázható, hogy a mostani tárlaton legtöbb kép az ő művei közül talált vevőre.

Zárlat előtti szombat estéjén tartatott meg a „Közművelődési Kör” által rendezett kisorsolás, mely két képet juttatott a Leiner testvéreknek; egyet Weisz... urhölgynek, mint szerencsés nyerőknek. — Még egy szobrocska vár arra, hogy a sors szeszélye valamely érdemes, vagy érdemtelen gazdához juttassa. Nem kell soká várakoznia, a legközelebbi szombaton ejtetik meg a kisorsolása.

S ezzel elhangzanak az idej tárlat egyes harmoniai akkordjai. Reméljük, hogy a harmadik műkiállítás nevének is, intelligens közönségünk igényeinek és izlésének is megfelelőbb lesz.

— **Halálozás.** *Id. Berényi Antalné* szül. Szászik Mária f. é. október hó 4-én életének 62-ik évében jobblétre szenderült. A boldogultnak hült tetemeit f. hó 6-án kísérték nagy részvét mellett örök nyugalomra. Az elhunytban ifj. Berényi Antal, községi segédjegyző édesanyját gyászolja. Aldás és béke a boldogultnak hamvaira!

— **Az ipariskolai tanoncok** közül eddig elé körülbelül 300 iratkozott be az ipariskolába, vagyis felénél jóval kevesebb, mint a mennyi az ipariskolát látogatni köteles. Ugylátszik, iparosaink nagy része nem törődik sem a saját, sem a tanoncok érdekével s gyönyörűségét leli a megbírságotatásban, a mi okvetlenül be fog következni, ha a tanoncok beiratásáról ideje korán nem gondoskodnak. A női tanonciskolába eddig 29 leány iratkozott be ezek már szorgalmasan látogatják az előadásokat.

— **Nagytekő adomány.** *Löwy Leo* a múlt héten tette le Beniczky Lajos alispán előtt a honossági esküt s ez alkalomból 100 koronát adott át a község előljáróságának oly czéلبől, hogy azt a község szegényei között ossza szét. Az előljáróság ez összegből az Ujpesten lakó agg honvédeknek, szabadságharcunk hőseinek számára névze 17-nek éppen az aradi vértanuk gyásznapjának évfordulóján, október hó 6-án, 3—3 koronát juttatott.

— **Kubelik Budapest.** *Kubelik Jan*, a gyorsan világhírűvé lett zseniális hegedűművész, október 26-án újból megteszi világhódító körutját. Mielőtt azonban a több hónapra terjedő amerikai turnéjét megkezdené, *Budapest* fog egy nagyszabású hangversenyt rendezni, a melyre vonatkozólag ma vettük az előleges jelentést a hangverseny rendezőjétől, *Dunkel Norbert* udvari zenekiadótól. *Kubelik* hangversenyét október 26-án tartják meg a vidádó összes termeiben s az estélyre szóló jegyek már most előjegyezhetők a Rózsavölgyi és társa Kristóf-tér 3. I. emeleti kiadóhivatalában. *Kubelik* jelenleg szülővárosában. — Prágában aratja páratlan diadalait s az odaváló közönség ezrével tódul a cseh nemzeti színházba, a hol a kitünő művész hangversenyeit tartja. 1882 óta, a mikor a színházat megnyitották, nem volt annyi ember együtt a színházban, mint most a *Kubelik*-estéken. Ezrével rohannak meg az emberek a pénztárt, hogy jegyhez jussanak, de eredménytelenül, mert azokat már hetekkel ezelőtt elkapták protekció útján horribilis túlfizetéssel. *Kubelik* ma leghíresebb fia hazájának. Páratlan ovációkkal ünneplik őt; az asszonyok sirnak, a mikor leteszi vonóját, a férfiak pedig valósággal ujjongva fogadják mesteri játékát. Legutóbb *ötvenszer* kellett a közönség előtt megjelennie, oly lelkes volt a taps, oly intenzív az elismerés.

— **Az új bankok kicserélése.** F. hó 6-án jelent meg az osztrák-magyar bank szabályzata arról, hogy mi lesz a használhatatlanná vált bankok kicserélése. Eszerint a *kopott*, de minden részükben teljes bankjegyet valamennyi bankintézet elfogadja, vagy kicseréli teljes névértékében. A *véletlen* folytán használhatatlanná vált, bepiszkított, festékbe, tintába mártott, vagy ily anyaggal leöntött bankjegyet csak akkor fogadhatják el, ha valódiságuk kétségtelen; ellenkező esetben ezt a bankjegyet a bécsi központi pénztárhoz kell küldeni. *Szándékosan* megváltoztatott és az általános forgalomra használhatatlanná vált, különösen a felülnyomatott, befestett, vagy külalakjukban bármiképp megváltoztatott bankjegyet, darabonként tíz fillér gyártási költség megtérítése után váltják be.

— **Felbírás.** Az ujpesti ipartestület elnöksége, tekintettel azon körülményre, hogy az „Ipartestületi Hitelszövetkezet” működé-

sét már e hó elsején megkezdte s az iparoság mindedig kellő számban nem csatlakozott a szövetkezethez: felkéri az ipartestület minden egyes tagját, ha szegényebb, ha vagyonosabb, hogy legalább egy-két üzletrésszel lépjen be az „Ipartestületi Hitelszövetkezet”-be. Egy üzletrész 50 korona, mely után hetenként 50 fillér fizetendő.

— **Iparvasut.** Az „Egyesült villamossági részvénytársaság” ujpesti gyártelepére iparvasutat épített. A közigazgatási bejárás Söpkéz Sándor vasuti és hajózási főfelügyelő vezetésével már meg is tartatott s az iparvasut építésére az engedelem megadatott. A villamossági részvénytársaság és a közuti vasutársaság között némi szerződési ellentétek merültek ugyan fel, de reméljük, hogy ezek is mielőbb elsimulnak, s az „Egyesült villamossági részvénytársaság” rövid idő alatt teljes erejével működésbe hozhatja ujpesti gyártelepét.

— **Társasestélyek.** Az ujpesti „Közművelődési Kör” a társasélet fejlesztése czéljából október hó 1-től kezdve minden hó első és harmadik szombatján családias társasestélyt rendez. A legközelebbi estély f. é. október hó 20-án este 8 és 1/2 órákor tartatik meg, melyen a hölgyek egyszerű öltözékben kéretnek megjelenni. Ez az estély műsorral lesz egybekötve, a melyen Löwy Ernőné és Weisz Jenny urhölgyek, valamint Arnbruster Károly és Ledig Arpad urak fognak közreműködni.

— **Névmagyarosítás.** *Löwy Armin* ujpesti lakos, valamint *Blanka* leánya, a belügyminiszter engedelmével *Lukács*-ra magyarosította a nevét.

— **Pályázat.** *Budacörs* községben rendezesített aljegyzői állásra pályázatot hirdet a biai főszolgabíró hivatal. A pályázati kérvények f. é. október hó 24-ig küldendők be. A választás f. é. október hó 25-én *Budacörs* községében ejtetik meg. Javadalmazás: 1200 korona törzsfizetés és szabad lakás.

— **Tolvaj a templomban.** *Rákospalota* ujonnan épült róm. kath. templomában tolvaj járt a múlt hét egyik éjszakáján. A temető felől bezúgta a templomnak egy 500 korona értékű színes ablaküvegét s azon hatolt be, azután feltörte a perselyeket s az összegyűlt pénzt magával vitte. Az oltár szekrényeibe zárt nagy értékű arany és ezüst templomi edényekhez azonban nem tudott hozzáférni, mert valószínűleg megzavarták s azon az uton, a melyen jött, elmenekült. A rendőrség erősen nyomozza a gaz templomtolvajt.

— **A regruta büne.** A budapesti büntető-törvényszék halált okozó súlyos testi sértés büntette miatt vád alá helyezte *Kapralik Istvánt*, a ki f. évi június 24-én *Kőbánya* és *Rákospalota* között agyonszúrta *Sznovák István* napszámost, mert *Kapralikot* arezult üttötte és regrutavoltát gunyolta. A bűnyűben f. évi október hó 8-án volt a tárgyalás *Zsitvay Leo* elnöklésével. *Kapralik* beismerte, hogy megszúrta *Sznovákot*, de azzal mentegette tetét hogy *Sznovák* kezdte el csufolni, sőt *Sznovák* arezult üttötte. A törvényszék a vádlottat az esküdtek verdiktje alapján erős felindulásban elkövetett súlyos testi sértésért két esztendei börtönre ítélte.

— **Halott a sineken.** A *rákospalotai* vasuti állomáson, a raktárak közelében f. hó 8-án este egy halottra akadt a rendőrség. A holttest a sineken feküdt s látszott, hogy a vonat gázolta el. A mikor a halott ruháit kikutatták, a kabátja zsebében *Réti János* névre szóló katonakönyvet találtak. A könyv további adatai szerint *Réti* 24 éves, dunakeszi földműves. Hogy öngyilkossági szándékkal feküdt-e a vonat elé, avagy gyalog akart *Dunakeszire* jutni a sínparók között s a vonat agyonzúgta: ezt biztosan megállapítani nem lehet. Beszélük ugyan azt is, hogy egy *rákospalotai* leány hűtlensége, a ki férjhez ment azalatt az idő alatt, a míg ő katonaskodott, kergette az öngyilkosságba.

— **Szépen sikerült szüreti multság** volt az, melyet az Ujpesti Ipariskör múlt vasárnap rendezett. *Pompás*, szinte nyári meleg idő kedvezett a szüretnek s a *Kilián-féle* vendéglő kerthelyisége már a korai délutáni órákban annyira megtelt szüretelő közönséggel, hogy szinte több volt az ember mint a szőlő. Pedig ebben sem volt hiány, mert a gázlángok ugyancsak sűrűn voltak megpakva különböző fajtájú csemege szőlővel, s azonkívül almával és körtével is. Este 7

órákor mutatkozott be a közönség nagy derűltsége mellett a háromtagú hegybírószág. Mindegyik bíró az ország más becsületes vidékéről való volt, az egyik pláne olyan faluból, melynek lakosai annyira becsületesek, hogy egy harmada ült, a másik harmada most ül, a harmadik harmada pedig ezután fog ülni *Ilaván*. E bemutatkozás után megkezdődött a szüret, vagyis a lopás, a mely ugyancsak foglalkoztatta a rögtönítelő bírószágot, mely két helyen is működött statáriális módon a tolvajok fölött, — akiket éberszemű fúrge eszözleányok állítottak elő. A termést csakhamar leszedték mire jó czigányzene mellett táncz következett s a fiatal-ság igazi szüreti jókedvvel járta virradtig.

— **Az ujpesti önk. tüzoltó-testület** által szept. 8-án tartott 30 éves jubileum alkalmával történt felülfizetők névsora: *József* főherczeg 10 kor. *gróf Károlyi István* 50 kor. *Ujpesti Takarékpénztár*, *Jute fonó- és szövőgyár* 20—20 kor. *Magyar pamutgyár*, *Mautner börgyár*, *Kohn és Fried gyár*, *Walser gépgyár*, *Első magyar csavargyár*, *Wolfner börgyár*, *Ujpesti Ipartestület*, *Hochbaum Jakab*, *May Ottó*, *Münster György* 10—10 kor. *Zaccaria Péter* 8 kor., *Diamantstein Lajos* 7 kor. 60 fillér, *Weisz Armin* és fia, *dr. Gömöry Oszkár*, *Danubius-Schöenichen-Hartmann hajógyár*, *Leiner Fülöp* és fiai *idsb.* *Schober Károly* 6—6 kor. *Krayer E.* és társa, *Löwy Dávid* és fiai, *Első magyar gazdasági gépgyár* 5—5 kor. *Székelyi Lajos*, *Beschorner szoborgyár*, *R.-Palotai olajgyár*, *Adria bizt.-társ.*, *dr. Seligmann Jenő*, *Ujpesti Kalapos egyesület*, *dr. Pihál Viktor*, *Kőrösi Lajos*, *Németh Gyula*, *Kárpáti János*, „*Nándor*” egyesület, *Török Mihály*, özv. *Wagner Samuné*, *Chobot Ferencz*, *dr. Fuchs Ignác* 4—4 kor. *Röessemann és Kühnemann gyár*, *Első Magyar Aczelárugyár*, *Accumulator-gyár*, *Linzer Károly* és fia gyár, *Első Magyar Villamossági részv.-társ.*, *Leiner testvérek enyvygyár*, *Jung Antal*, *Csillag Lajos*, *Sonnenfeld Lina* és fiai, *dr. Venetianer Lajos* 3—3 kor. *Ehrenwald Vilmos*, *Láng László gépgyár*, *Hartmann János*, özv. *Kabók Józsefné*, *Ackerl Jánosné*, *dr. Varázséji Béla*, *dr. Adamis Lajos*, *Méhes Zsigmondné*, *Grimm József*, *Tiefenbach Lajos*, özv. *Benitzky Antalné*, *Rábel Péter*, *Klein Gyula* 2—2 kor. *Bolhaecsek József* 2 kor. 60 fillér. *Rappaport Mór*, *N. N.* 2.40—2.40 fillér. *Singer Arpad*, *Braczkó Imre*, *Weisz M. W.*, özv. *Friedmann Józsefné*, *Lugner Irma*, *Kremsberger Ferencz*, *Waldmann Henrik*, *Lechner Ferencz*, *Feierstein József*, *Veres J.*, *Bogner Péter*, *Berey N.-né*, *Csendes János*, *Koesey József*, *Grünwald Mór*, *Heimbuner Tamás*, *Kaschler János Alajos*, *Kuzmanits András*, *Hádl B. Mór*, *József-uteza* 52. szám. *Lustig Samu*, *Wriszhagel N.*, *Réger János* 1—1 kor. *Pintér Sándor*, *Wlassics Pál* 1.40—1.40 fillér. *Németh N.* 1.20 fillér. *Stahl Vilmos*, *Webermann Adolf*, *Breuer Ferencz*, *Sautner N.* 80—80 fill. *Briehta Károly*, *Dobis Agoston*, *Zweig Adolf*, *Kiss Károly*, *Fiszton Ignác*, *Erkel Gyula*, *Dobesch N.* 60—60 fillér. *Katoár N.*, *Knöpfler István*, *N. N.*, *Eckstein Lajos*, *Hudig N.* 40—40 fillér. *Széchényi I.* 50 fillér. *N. N.* 30 fillér. *Stern Mária*, *Seidner Mór*, *Podruzsik Ferencz*, *N. N.*, özv. *Bárános J.-né* 20—20 fillér.

IRODALOM.

* **Nagy Károly.** Ezer esztendőnél több mult el azóta, hogy a népvándorlás korának legnagyobb eszászárját bele temették abba a kősarkophágba, amelyben az aacheni dóm kriptájában még ma is örök álmát aluszsa. A hatalmas fejedelem után maradt egy nagy birodalom, egy süllyedő ország, melyen utódai czivakodva osztokodtak; hanyatlásának északfénye bevilágolt a eszászár kriptájába, a kősarkophágra, melyre a római mester Proserpina elrablásának jelenetét faragta. És maradt utána egy hatalmas kard, mely egyszer városokat, országokat csapott ki helyükből és egy hatalmas márvány trónus, nehéz, idomtalan, záros karszék, az erőnek és hatalomnak kőbe faragott szimbóluma. És maradt utána egy ablak a chartresi domban, amelynek üvegkoczkái az ő életének jeleneteit beszélük. És maradt utána egy drágaköves aranykorona, amely egykor az ő fölkenet fején ragyogott, s amelyet most a bécsi Schatzkammer őriz. És maradt utána felbomló birodalmának átka, — népének egyenletlensége, összö nem férése.

Erről a nagy uralkodóról, tetteiről és egyéniségéről szól a *Nagy Képes Világtörténet* 76-ik füzeté, mely Borovszky Samu ismert történettudós és akadémikus tollából ered.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár, a IV. kötet szerzője dr. Borovszky Samu. Egy-egy kötet ára díszes félbörkötésben 16 korona; 60 fillérjével füzetenként is hapható. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható akiadónál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest, VII., Üllői-ut 18-ik szám) minden hazai könyvkereskedés útján.

* **Az Olesó Könyvtár legújabb kötetei.** A Gyulai Pál szerkesztésében megjelenő Olesó Könyvtár hova-tovább eléri 1200-ik számát. Korrekt szövege, tiszta és választékos nyomása eddig is, ezentúl is legbeesesebb efajta könyvtárrá teszik, — a melyre már nagy választékánál fogva is mindig érdemes közönségünk figyelmére. Legújában Arany, Petőfi, Tompa, Vörösmarty és Shakespeare munkáinak közlését vette fel sorrendjébe. Ezuttal Arany Jánostól, Murány ostromát, (1186—1188. 60 fillér.) Petőfi János vitézét (1170. 20 fillér) közli, a mely által hozzáférhetővé lesznek nagy költőink kimagaslóbb művei olesó, de mindazonáltal olvasható kiadásban. Érdekes kötete a vállalatnak Goethe Faustjának II. része, Váradi Antal fordításában (1171—1182. 2 kor. 42 fillér.) Az orosz regényirodalom egyik legkiválóbb termékével, Patapenkó N. J.: Szerelem című regényével van képviselve, melyet Ambroziócs Dezső fordított le hűséggel, választékosan. (1183—1185. 60 fillér.)

— **Magyar Bazar.** Ezt a legrégebb, legjobb divatlapot Wohl Janka szerkeszti és az Athenaeum r.-t. adja ki. A „Magyar Bazar” az egyetlen magyar divatlap, mely havonként négyszer jelenik meg mindig bő divatrésszel, gyönyörű színes divatképekkel és illusztrált szépirodalmi melléklettel. A „Magyar Bazar” borítékján annyi tudnivalót közöl a társaságból, háztartásból, regényt, a mennyit egyetlenegy sem a hazai divatlapok közül: a „Magyar Bazar” előfizetési ára negyedévre 4 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal, Budapest, Kerepesi-ut 54. szám.

* **A francziák ősei.** Mikor az egész világ Párisba özönlik, hogy a műveltség mai állását az ott összehalmozott adatokban egész teljességében láthassa, nem lehet érdektelen az oly mű, mely a francia föld régi állapotáról, a grande nation őseiről, a kifejlett és finom művészet dadogó koráról szól. Egy ily kis füzet jelent meg, a frankok országáról, a Chlodovigtól Martell Károlyig terjedő időszakot tárgyalva, azt a kort, melyben IV. Theodorich észrevétlenül hanyatlott sírjába, a nélkül, hogy holtáról csak egy krónikás is megemlékezett volna: azt a kort, melyben az arabok paripáinak lába taposta a kedves, költői Provence rétjeit. Királyok korát ez, kik Monte Cassino magányában végzik életüket, barátságában, mint Karlmann: népeké, melyek szörnyű tusákban törnek egymás ellen. A füzet a műipari és művészeti emlékeket, maradványokat is összegyűjti. Üvegpocharakat látni benne, kezdetleges veretű pénzeket, Fredegondának, a vérengző királynénak siremlékét, mely a párisi St. Germain des Prés templom kőkövezkái közt fekszik egy fal tövében; látni a híres St. denisi templom belsejét, melynek alapítása 613-ra esik s fontossága rendkívül nagy a művészetek történetében.

Mindezen képek a tanulságos és élvezetes szöveggel együtt 2 ivet tesznek, a *Nagy Képes Világtörténet* 75-ik füzetét. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár, a IV. kötet szerzője dr. Borovszky Samu. Egy-egy kötet ára díszes félbörkötésben 16 korona; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Bpest, VIII. Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

* **Háztartás.** Kürthy Emilné szerkesztésében és az Athenaeum r.-t. kiadásában havonként 3-szor megjelenő „Háztartás” a magyar gazdaszonyoknak egyetlen magyar lapja, mely a háztartás minden ágában utbaigazítást ad, helylyel-közzel képekkel magyarázva. A „Háztartás” bő szépirodalmi részét irodalmunk legkiválóbb művelői szerkesztik. Költemények, elbeszélések a legjobb írók tollából élénkítik a „Háztartás”

tartalmát és a mi szintén igen nagy érdeklődésre számít: a divát is szóhoz jut írásban és képen, ennek a maga nemében egyetlen lapnak a hasábjain. A „Háztartás” gyönyörű színes borítékban jelenik meg és előfizetési ára negyedévre 4 korona. Mutatványszámot küld ingyen a kiadóhivatal: Budapest, Kerepesi-ut 54.

Kiadó lakások.

József-utca 3. szám alatt több kisebb és nagyobb lakások jutányos áron azonnal kiadók.

Hirdetések

és NYILTTEREK

jutányos áron felvétetnek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Értesítés.

Van szerencsém Ujpest n. é. közönségének b. tudomására adni, hogy *István-tér „Zöld-udvar” és József-utca 36-ik szám alatt egy*

Fa-, szén-, szappan-, kötél- és faáru-üzletet

nyitottam, a hol is nagyban, valamint kisinyben kapható; **fa, valódi poroszszén, faszén, szegedi- és váczi szappan, kötélárú,** valamint mindennemű **faárú** a legjutányosabb áron.

Főtörökvésem oda fog irányulni, hogy pontos és lelkiismeretes kiszolgálás által t. vevőimet minden tekintetben kielégítek.

A n. é. közönség b. támogatását és pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel

Tóth E.

Meghívó.

Az **„Ujpesti kereskedők és szatócsok ipartársulatának szövetkezeti sütődéje”** a budapesti kir. keresk. és váltótörvényszék mint kereskedelmi bíróság 97058/p. 1900. számú végzése folytán **1900. évi október hó 28-án delután 4 órakor** a Wachslér-téle házban bérelt helyiségében (Árpád-ut 40. szám)

rendes közgyűlést

tart, melyre van szerencsénk a t. tagokat meghívni.

Kelt Ujpesten, 1900. évi október hó 9-én tartott választmányi gyűlésből.

Az elnökség.

Tárgy: 1. Elnöki előterjesztés. 2. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentése; a zárszámadások bemutatása és megállapítása. 3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság felmentvényének megadása. 4. Az alapszabályok módosítása. 5. Netaláni indítványok.

VAGYON.

Mérleg-számla.

TEHER.

	kor.	fill.		kor.	fill.
1899. decz. 31. Készpénz	1621	12	1899. decz. 31. Tagok befizetése	2245	—
„ „ „ Épület előleg	250	—			
„ „ „ Egyenleg mint					
veszteség	373	88			
	2245	—		2245	—

Ujpesten, 1899. évi december hó 31-én.

Glück Henrik

elnök igazgató.

Wachslér Adolf

pénztárnok.

Kriszt József, Grünbaum Lajos, Schönhausler Ignác, Weisz Bernát
igazgatók.

Ezen mérleget megvizsgáltuk és annak helyességét igazoljuk.

Waldmann Henrik, Kohn Simon, Moró József, Németh Adolf, Bier Eliás
felügyelő bizottsági tagok.

NYERESÉG. Nyereség- és veszteség-számla. VESZTESÉG.

	kor.	fill.		kor.	fill.
1899. decz. 31. Nyomatványok	19	40	1899. decz. 31. Alakulási költség	259	68
„ „ „ Takarékpénztári			„ „ „ Nyomatványok	134	88
kamatok	6	26	„ „ „ Posta díjak	12	58
„ „ „ Portó	7	60			
„ „ „ Egyenleg mint					
veszteség	373	88			
	407	14		407	14

Ujpesten, 1899. évi december hó 31-én.

Glück Henrik

elnök igazgató.

Wachslér Adolf

pénztárnok.

Kriszt József, Grünbaum Lajos, Schönhausler Ignác, Weisz Bernát
igazgatók.

Ezen nyereség- és veszteség-számlát a szövetkezet fő- és mellékkönyveivel összehasonlítván azokkal megegyezőknek találtuk.

Waldmann Henrik, Kohn Simon, Moró József, Németh Adolf, Bier Eliás,
felügyelő bizottsági tagok.